

АМАЛИЁТҲО ҲАНГОМИ БЕМОРИҲОИ ФАСОДИИ АНДОМҲОИ БОЛОӢ ВА ПОӢНИ. АМАЛИЁТҲО ДАР МУШАКҲОВУ ПАЙҲО

БУРИШҲО ДАР АНДОМҲОИ БОЛОӢ

Просесҳои фасодии панҷаи даст ва ангуштонро дар чароҳии фасоди ҳамчун боби мустақил овардан аз он сабаб аст, ки яқум, ки ин узвҳо барои одам дар истехсолот ва ҳаёти манши аҳамияти муҳими функсиали доранд; дуом ин, ки шарёни вазнини ин бемориҳо ба хусусиятҳои махсуси сохтмони анатомии панҷаи даст вобаста аст; сеюм ин, ки ин беморҳо зуд - зуд рух медиҳанд.

Беморони гирифтори газакҳои фасодии панҷаи дасту ангуштон 50%-и ҳамаи беморонро ташкил медиҳанд, ки аз хусуси беморони фасоддори чароҳи ва утокҳои чароҳии поликлиникаҳо муроҷиат мекунанд. Ҳамчунин тақрибан 5 - 9%-и беморони стационариро ташкил медиҳанд.

Сабаби пайдо шудани дарди нохунхурак ва фиғманаҳо асосан микротравмаҳои истехсоли ва ё манши шуда метавонанд; монанди захми мех, харошидаги, решӣ милки нохун, латхури, хуномоси травмики ва гайраҳо. Ҳамчунин ҳангоми диабетӣ қанд, аветаминоз, суст шудани ревактивияти умумӣ ва механизмҳои муҳофизатии организм, ҳалал ёфтани гардиши хун ба ин гурӯҳ гиамил мешаванд. Чараёни хеле вазнин ва барои ҳаёт хатарнокӣ дарди нохунхуракро бештар дар кормандони соҳан тиб (ҷарроҳон, гинекологҳо, махсусан паталогоанатомҳо) дидан мумкин аст. Дар онҳо истилиҳои патогеникӣ микроорганизмҳо метавонанд, ки бевосита аз ҳуди фасод ва ё ҳангоми тасиреҳи сад гузаранд.

Барангезандаи асосии просесҳои фасодӣ бештар стафилоккони тиллоранг (қариб 70%) стрептококк (қариб 15%) ва энтерококк (қариб 6%) ба ҳисоб мераванд. Баъзан барангезандаи бемориҳои фасоддори андомҳои болои қаламҷаи руда низ шуда метавонад. Чараён нисбатан вазнини ин бемориҳо ҳангоми миклофлораи омехатаи мушқиди намудан мумкин аст. Махсусан чароҳатҳои дар асари газидаги пайдо шуда хатарноканд, онҳо баъзан оризаи сироятҳои пусонанда ҳам мешаванд.

Ҳангоми бемориҳои шадиди фасодӣ ҳи андомҳои болои ва поёни чараёни газак метавонад, ки ба воситаи роҳҳои лимфавӣ ва хунбар, ҳамчунин ҳуҷайрабифти ковоки фосилаи мушакӣ ниёми паҳн шавад. Шарти муҳимтарин ҳангоми ҷок қарда қушодани лонаҳои фасод ба қадри зарури дренаж қардани чароҳат, озодона шорида рафтани қирк, қушодани ҳамаи қисаҷаҳо ва роҳҳои он мебошад. Амалиётҳои чароҳиро асосан таҳти беҳисқардони умумӣ иҷро мекунанд. Ин махсусан ҳангоми флегмонаҳои паҳншудаи амиқ ва шаклҳои вазнини дарди нохунхурак имқоният медиҳад, ки лонаи фасод (қирқхона)-ро ҳаматарафа муоина кунанд ва онро ба қадри зарури дренаж кунанд.

Агар дар ноҳияи ангуштон қушодани қирқхона пешбини шавад, аз анестезияи мағзи ноҳияи Лақашевич - Обрест ё Браун Уселсевой (расми 223) истифода бурдан мумкин аст. Ба ҳеч ваҷҳ барои онестезияи мағзи бо

хлорэти як кунонда ин ноҳияро ба қор бурдан мумкин нест, зеро чунин усули анестези-ноҳияи амалиёт шавандаро пурра беҳис на-месозад, худӣ проссеси яхқунонии бофтаҳои газакгирифта саҳт дард мекунанд. Аммо тамоми амалиёт бояд, ки бедард гузаронида шавад.

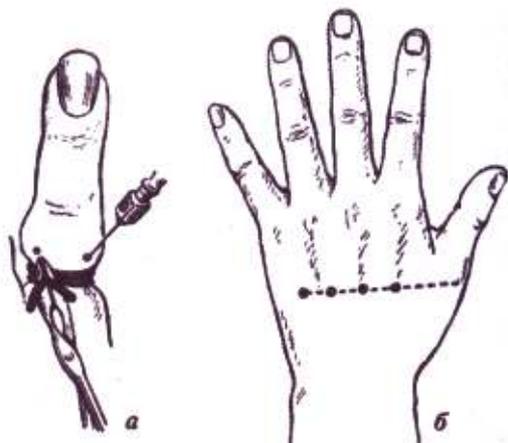
Ҳангоми ҷок қардани дарди ноҳунхурак қоидаҳои зерин бояд, ки ривоя шаванд: буриш бояд, ки на аз сатҳи қафи даст (қори), балки аз сатҳи паҳлуи гузарад; аз буриши баробари чинҳои байнифалангҳо худдори бояд қард, то ин, ки дастгоҳи бандаки бугум осеб набинад; буриш бояд ҳамон қарар дароз бошад, ки ҳамаи ноҳияи осебдидаро ҷок қардан мумкин шавад. Дар ин маврид фармушқардан мумкин нест, ки нопурра ҷок қарда қушодани чиркхона назар ба он ки тасодуфан бофтаҳои солихро мебуранд зарари зиёдтар дорад. Ба ҳисоб гирифтани зарур аст, ки проссеси илтиҳоби таносуби анатомии бофтаҳо ва хати проексионии мавқеи дастаи рагиву асабиҳо хеле таъғир медиҳад.

Бемориҳои фасоди ангуштон.

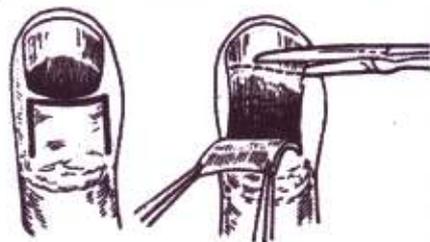
Дарди ноҳунхурак (панаритсия) қисми ҷомеъ буда, намудҳои гуногуни бемориҳои газакӣ шадид ва фасодшавии ангуштонро дар бар мегирад. Асоси таснифи панаритсияро пресисини анатомии ташкил медиҳад. Намудҳои зерини дарди ноҳунхурак ё нама-ритсия мавҷуд аст: 1) пӯсти; 2) ноҳуни; а) парониксия (ҳасмол), б) панаритсияи зери ноҳун; 3) зери пӯсти; 4) пайи; 5) бугуми; 6) устугони; 7) понпанаритсия, ё понтактимит – осеб ди-дани ҳамаи бофтаҳои нарм ва устугони ан-гуштон.

Панаритсияи пӯстӣ нисбат ба ҳамаи на-мудҳои дигари вай хатарнок аст. Просеси илтиҳоби дар гафсии пӯст, зерэпидермали ҷойгоҳи мешаванд. Амалиётро маъмулан бе ягон беҳисқардони иҷро мекунанд ва энидор-миси бардоштшударо пурра гирифта ме-партоянд.

Зернамудҳои **панаритсияи ноҳунӣ** инҳо ба шумор мераванд: *паронихия* – газакӣ шадиди болиштаки ноҳун, бо хоричшавии чирк;

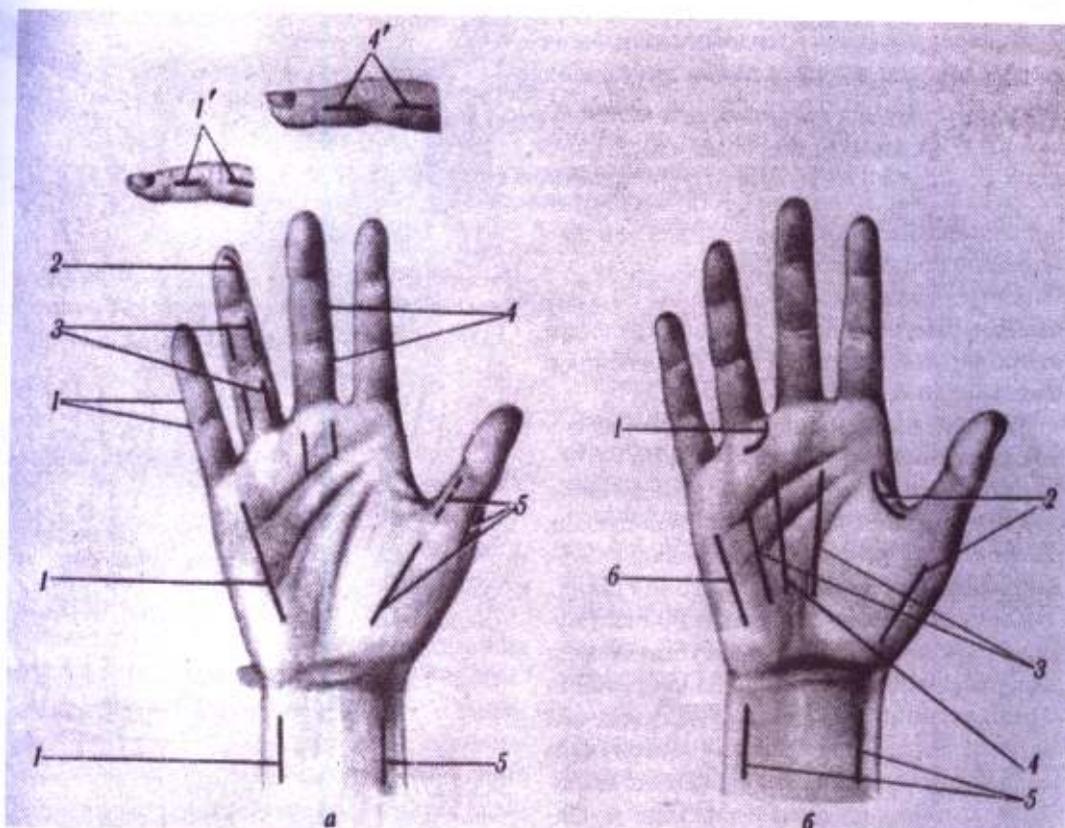
Расми 223. Беҳисқардони мавқеи ҳангоми бемориҳои фасодии ангуштон ва панҷаи даст: а – бо усули Лукашевич-Оберст; б – бо усули Браун-Усолсева

Расми 224. Буриши П-шакл ҳангоми панаритсия бо бурида гирифтани ноҳун.

панаритсияи зери ноҳун – проссеси илтиҳоби дар зери ноҳун ҷойгир мешавад. Аксар вақт панаритсияи зери ноҳун ориҷаи паронихия аст. Барои ҷок қардани чунин панаритсия дар беҳи ноҳун буриши сатҳии П шакл мегузаронанд. (расми 224). Порҷаи ҳосилшударо ба самти проксимали ҷапа мегардонанд, қисми ҷудошавандаи ноҳунро бо қайчи мебуранд, қисми маҳкамашро намебуранд. Ин ҷисм дар оянда беморро то баромадани ноҳуни нав аз дард ҳангоми тарбанди қардан ё расидан ба ашён саҳт эмин ме-дорад.

Панаритсияи зерипӯстӣ дар байни ҳамаи паталогияҳои фасодии ангуштон ва панҷаҳои даст ҷойи асосиро ишғол мекунанд. Дар зери мафҳуми панаритсияи зерипӯсти газакӣ флегмонозии ҳучайра-бофти зери пӯсти ангуштон фаҳмида мешавад. Солҳои пеш барои ҷок қардани панаритсияи зери пӯст дар ноҳияи дистамии фалангҳо дар пеши

Расми 225. Буриши самаранок барои дренажгузарони хангоми бемориҳои фасадноки ангуштони даст: А – хангоми панаритсия ва тендовагинит: 1 – дар ангушти У даст ва тендобурсити оринчи (1 – намуд аз пахлу); 2 – типии «кљюшка» фалангаи дистали; 3 – дар фалангаи мобайни ва проксемалии ангуштон; 4 – дар ангуштони II, III, IV (4 намуд аз пахлу) 5 – дар ангушти якум ва тендобурсит; б – хангоми добилаи сарпалча: 1 – добилаи байниаи – гушти ва комиссуралӣ; 2 – ҷойгоҳи патерналии ниёми кафи даст; 3 – ҷойгоҳи мобайнии ниёми кафи даст; 4 – ҷойгоҳи мобайнии ниёми; 5 – фосилаи ҳуҷайрабофти Пирогов; 6 – ҷойгоҳи медиалии ниёми кафи даст.

канориозоди нохун буриши камоншакро ба таври васеъ ба қор мебаранд. Ҷароҳат ба ду лаб монанд мешуд. Холо чунин буриш тавсия дода намешавад, зеро ки вай ҳатто хангоми мавҷуд будани бехтарин шароит ҳам боиси дефармасияи фалангҳо мешавад ва тавонад, ки боиси аз байн рафтани хисси ангуштон ва маҳорати касби (махсусан дар навозандагон) шавад.

Буриши медиали – латерали (пахлуи) ё буриши ба ҷубҷаи хоккейбози монандро ба қор бурдан бехтар аст. Дастаи ҷубҷаи хоккейбози бояд, ки ба асоси фалангҳо нигоҳ кунад. Хангомимавҷуд будани некрози бофтаҳо на танҳо панаритсияро ҷок қарда чиркро берун

мебароранд, балки ҳуҷайрабофти зерпӯстии некрозшударо низ мебаранд. Ҷароҳатро бо хатҷаи резини дренаж мегузоранд.

Агар процесси илтиҳоби дар ноҳияи фалангаи мобайни ё проксимали маҳдуд шуда бошад, маъмулан як ё ду буриши кафи дасту пахлуи мегузоранд, ки аз пеши дастаи рағиву асаби дар тамоми дарозии фалангҳо гузаронида мешавад (расми 225). Чиркро берун мекунад ва бофтаи некротикиро мебаранд. Ҷароҳатро бо хати резини дренажи мекунад. Барои асеб наросидан ба гилофаи вайи хангоми дренажгузори ангуштро каме қат қардан бехтар аст, дар инмаҳрид гилофа якҷоя бо устухон дарунтар ме-

раванд.

Панаритсияи пайи ё тендовагинити фасод газаки шадиди гилофаи пайии ангуштони даст мебошад. Ин шакли вазнини панаритсия мебошад, ки бисёри вақт ба маъҷуб шудани ангуштон оварда мерасонад. Экссудате, ки гилофаи синовалии баста чамъ шудааст рағҳои ба воситаи мезотендиния ба пайҳо мерафтагпро ёришор медиҳанд. Рағҳо во баста мешаванд ва некрози пайҳо ба амал омаданаш мумкин аст. Аз ин сабаб гилофаи пайро харчи зудтар кушода, пайро аз фишор озод кардан зарур аст.

Тавре ки дар боло зикр шуд, фарқи асосии анатомии гилофаи пайии ангуштони I ва V – и даст ин аст, ки дар кафи даст мисли гилофаи ангуштони II, III, IV тамом намешавад, балки аксарвақт бо кисаҳои синовалии кафи даст (соид ва оринч) алоқа пайдо мекунанд.

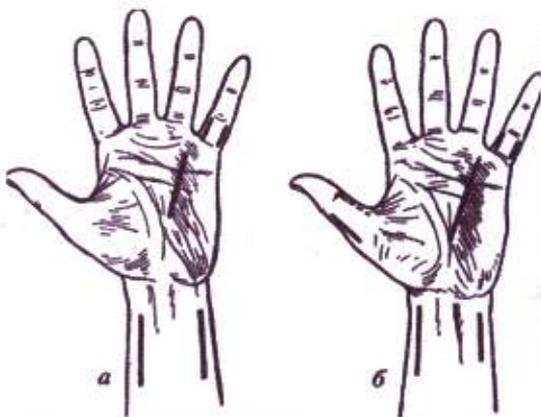
Кисаи синовалии соид факат бо пайи мушакҳои дарози каткунандаи ангушти калони даст алоқаманд асту бас. Вай дар баробари сараки устухони I пошна сар мешавад, вай дар инчо тақрибан ҳамеша бо ковокии гилофаи пайии ангушти калон алоқаманд мешавад. Кисаи соиди дар кафи даст пайи мушакҳои дарози ҳамкунандаи ангушти калонро дар шакли муфта ихота намуда, ба воситаи канали сарпанҷаҳои даст (сачриа) ба банди даст мегузорад ва ба шакли халтаи баста 2 см проксималитар аз шохаи дарафшмонанди устухони соид тамом мешавад.

Кисаи синовалии оринч дар баробарди сараки устухони V миёнпанҷа сар мешавад ва дар ҳамин чо ба тарафи соид тоб меҳурад ва ба пайи ангуштони II – IV мебарояд. Баъди ин монанди кисаи синовалии соид аз зери нигоҳдорандаи ҳамкунанда гузашта 1 – 2 см болотар аз шохаи дарафшшакли устухони оринч (каме болотар аз охири кисаи соид ё дар баробари вай) дар банди даст тамом мешавад. Кисаи оринч дар аввали худ аксарвақт бо гилофаи синовалии ангушти V алоқаманд мешавад.

Халтаҳои қури кисаҳои синовалии дар роги фассиалии банди даст тамом мешаванд. Ин роғ дар зери хамаи пайҳои мушакҳои

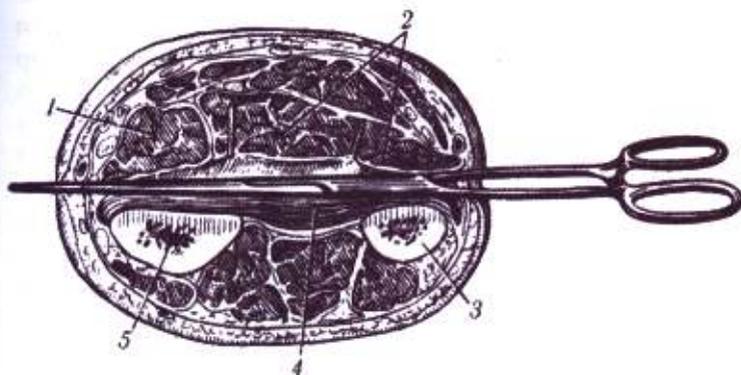
Расми 226. Нақшаи чок кардани гилофаи пай: 1 – ковокии гилофаи пай; 2 – пай; 3 – фаланга:

Расми 227. а) буришҳо барои чок кардани тендовагинити оринч; б) барои дабилаи салибии сарпанҷа.

дарози ҳамкунандаи ангуштони даст ва пронатори квадрати қарор дорад. Ин роги фассиалиро фасилаи Пирогов меноманд. Дар вақти пора шудани нӯғҳои қури кисаҳои синовалии хангоми илтиҳобашон ба онҳо дохил шудани фасод имконпазир аст.

Хангоми панаритсияи пайҳои (тендовагинити шадиди фасоди) ангуштони II – IV буришҳои одии чуфт ва ё қанда – қанда дар сатҳи пешпахлугии ангуштон гузаронида мешавад. Барои чок кардани халтаи қури кисаи синовалии дар ноҳияи кафи даст, каме дуртар аз асоси фалангҳои пронсиали буриши иловагиро анҷом медиҳанд (расми 226). Дар ин маврид бурида гузаштани чинҳои байнифаланги мумкин нест, чунки дастгоҳи блокҳои қабати фибрози гилофаи пайро ишлатнок кардан аз имкон дур нест. Ин ҳолат ба он оварда мерасонад, ки вай ба ҳуҷайрабодфи зери пӯсти афтида минбаъд қобилия-

Расми 228. Дренажкунии
фосилаи ҳучайрабофти
банди даст:

1 – *m. flexor pollicis longus*;
2 – *m. flexor digitorum
profundus*; 3 – *ulna*; 4 – *m.
pronator quadratus*; 5 – *radius*.

ти кории ангуштро маҳдуд месозад. Гилофаи пайҳо маъмулан дорои ранги зард ва ё бур мебошад. Вайро дар тамоми тули буриши пӯст мекушоянд. Чиркро мебароранд. Чароҳатро бо дренажи дутарафаи резини дренали мегузоранд.

Хангоми тендовагинити ангуштони I ва V баъди буриши чуфт дар фалангаи проксимали ва дренаге кардани гилофаҳои пайҳо дар кафи даст кисаҳои мувофиқи синовиалиро кушодан лозим аст: аз канори дарунии барҷастагии ангушти калон (*thenar*) ё аз канори берунии барҷастагии ангушти хурд (*hypothelar*) (расми 227).

Дар вақти чоп кардани кисаи синовиалии барҷастагии ангушти калон то сеяки проксималии тенар буриширо давом додан мумкин нест, зеро ки ин боиси иллатебии шоҳаҳои двигателинасаби мобайни мешавад. Дар вақти буридани гипотенар шарён ва асабҳои оринч осеб ёфтанишон мумкин аст, ки онҳо дар ин ноҳияҳо ба шоҳаҳои сатҳиву амик чудо мешаванд.

Барои чок кардани фосилаи Пирогов ду буриширо иҷро мекунанд: аз канорҳои оринчи ва соидии банди даст.

Дастраскунии соид. Дар канори соидии банди даст дар беруни шарёни соид, 2 см болотар аз шоҳаи дарафишпакли устухони соид буриши дарозруяи дарозияш 7–8 см мегузоранд. Баъд аз буридани пӯст ва ҳучайрабофти зерӣ пӯст чароҳатро бо чангакҳои кунд васеъ мекунанд, пардаҳои ниёми усту-

хони банди дастро озод мекунанд, пайҳои чилодиҳандаи мушакҳои бозуву соид ва шарёни соидии аз вай гузарондари низ озод мекунанд. Ниёми банди дастро тули канори дарунии пайи зикршударо берун аз шарён чок мекунанд. Шарёни соидро ба дарун мебаранд, пайи мушакҳои бозую соидро бо чангак ба берун мекашанд. Баъди ин бо ангушт канори берунии устухони соидро нишона гирифта ба таври кунд аз сатҳи канори вай фосилаи Пирогов меоянд. Баъди берун кардани чирку фасод корнчангро то тарафи муқобили (оринчи) банди даст мебаранд, пусти болои нӯги онро таранг мекашанд, сӯроҳие мекунанд, ки 6–8 см васеъии дорад. Бо ҳаракати баръакси порнчанг дренажи дутарафаи резини мегузоранд. Чароҳатро бо тампони донаги суст тампон мегузоранд.

Дастраскунии оринчро 2 см проксималитар аз шоҳаи дарафишпакли устухони оринч сар мекунанд ва ба боло 8–10 см болотар аз канори пеши устухони оринч давом медиҳанд. Баъди буридани пӯст, ҳучайрабофти зерӣ пӯст ва ниём ки ба урён кардани канори оринчи мушакҳои хамкунандаи сарпаноҳи даст сар мекунанд, вайро бардошта, ба берун тела медиҳанд (расми 218). Баъди ин ба таври кунд бо ёрии исқанча ё корнчанг ба фосилаи Пирогов медароянд. Нишонаи ин фосила он аст, ки дар тағи чароҳат лифҳои кундаланги пронатори квадрати мавҷуд аст. Агар фасод зиёд бошад, муқобили сӯроҳи дар тарафи соид низ сӯроҳе кардан зарур аст.

Баъди тамом кардани амалиёти тендова-

гинитҳои мухталиф геммобилизатсияи гачин бозуро анҷом медиҳанд, дар ин маврид ҳолати барои кобилияти панҷаи даст мувофиқтар бояд бошад (флексияи дорсалии панҷаи даст ва флексияи бугумҳои ангуштон то 30). Лонгет бояд, ки дастро аз сеяки проксималии бозу то нуғи панҷаҳоро фаро гирад.

Панаритсияи устухони, панаритсияи бугуми ва пандактилит аксар вақт аворизм панаритсияи зерипӯстии ва пайи ба ҳисоб мераванд.

Флегмона (дабила) – и панҷаи даст

Дар панҷаи даст панҷ фосилаи хубмаҳдудшудаи ниёмиро дидин мумкин аст, ки дар онҳо фасод чамъ шуда метавонад: 1) ҷойгоҳи мобайнии кафи даст; 2) фосилаи мушаки барҷастагии ангушта калон; 3) фосилаи мушаки барҷастагии ангушти хурд; 4) фосилаи дорсалии зери пӯст; 5) фосилаи дорсалии зери аноневроз. Дар кафи даст дабилаи сатҳи (болоиапоневрози), яъне абссеси пӯсти ва дабилаи зерипӯстиву байниангушти) ва дабилаи амиқ (зерапоневрози – мобайни фосилаҳои ҳуҷайрабофтии ҷойгоҳи беруни ва даруни) - ро дидан мумкин аст. Дар пушти даст добилаи зерипӯсти ва зерианоневрози мавҷуд буда метавонад.

Думали (абссеси) пӯстӣ ё пинадор маъмулан дар қисми дисталии кафи даст, дар баробари сараки устухонҳои миёнпанҷа ҷойгир мешавад ва дар ҷойи пинаҳои нав ё хушк пайдо мешавад. Проссеси илтиҳоби дар даруни пӯст, дар байни қабатҳои шохи пӯсти ва базалии эпидермис маҳдуд мешавад. Сари вақт ҷок кардани энидермиси ҷудошуда боиси сиҳаттави мегардад.

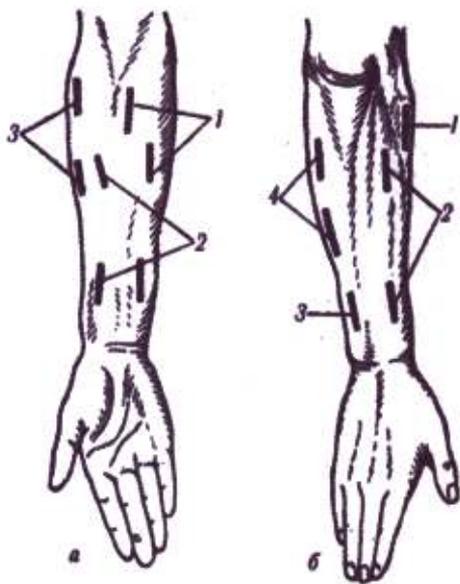
Аз гафсии тағи пӯст ба ҳуҷайрабофти зери пӯст дохил шудани фасод ба инкишофи дабилаи зери пӯсти кафи даст оварда мерасонад. **Дабилаи зерипӯстиро** бо буриши дарозрӯя дар ҷойи нисбатан дарднокаш ҷок мекунад. Дар вақти амалиёт ҷароҳатро пок кардан лозим аст, вайро хеле чидди муоима боад, то ин ки чирк ба зери аноневрози кафи даст наравад.

Ба фосилаи байни ангуштон гузаштани

чирк боиси инкишофи дабилаи байниангуштон мегардад. Дар вақти амалиёти дабилаи байни ангуштон буриши дарозрӯя бояд ки ҳар як фосилаи осебдидаи байни ангуштонро фаро гирад. Агар фалангаи проксимали ба проссеси илтиҳоби гирифта шуда бошад, дар вай ду буриши паҳлуги гузаронида мешавад.

Дабилаи зери апоневрози ҷойгоҳи мобайнии ниёмаро бо буриши маркази кафи даст ҷок мекунад. Буришро аз ҷӯяи дисталии кафи даст дар фосилаи сеюм ё чоруми байниустухонии сар карда, ба асоси фалангаи проксимали мебаранд, ки дарозияш 5 – 6 см-ро ташкил мекунад. Баъди ҷок кардани пӯсту ҳуҷайрабофти зери пӯст дар тамоми дарозияш аноневрози кафи дастро мебуранд. Ҳангоми дабилаи сатҳи аз зери аноневрози буридашуда чирк ҷудо мешавад. Агар дар вақти ҷок кардани аноневроз чирк дида нашавад, бо роҳи кунд ба байни пайҳои мушақҳои, ҳамкунандаҳои ангуштонии 3 – 4- ум ё ба берун аз кисаи синовалии оринҷ ба фосилаи амиқи зерпайии ҷойгоҳи мобайни ниёми рафта зарур аст. Ҷароҳатро дренаж мегузоранд, иммобилизатсия мекунад. Баъзан дар рафти амалиёт бастанӣ камони шараёни сатҳии кафи даст, ки дар зери аноневрози кафи даст дар пайҳои мушақҳои ҳамкунандаи ангуштон якҷоя бо шоҳаҳои асаби мобайни ҷойгир шудааст лозим мешавад.

Дабилаи зериниёми ҷойгоҳи тенар. Буриши пӯст ва ҳуҷайрабофти зери пӯсту ниёми билхосса 4 – 5 см буда, мутавази бо берун аз чини пӯст гузаронида мешавад вай мушаки барҷастагии ангушти калонро маҳдуд месозад. Буриш бояд, ки то қисми проксимали боло наравад, чунки хатари осебдидани шоҳаҳои аз асаби мобайни ба мушақҳои тенар раванда имконпазир аст. Ин шоҳа мушаки муқобилгузоштаи ангушти калон *m. opponens pollicis* ва сараки сатҳии *m. flexor pollicis brevis* – ро бо асаб таъмин мекунад. Канорҳои ҷароҳатро ба ду тараф мегардонанд. Мушаки барҷастагии ангушти калонро бардошта чиркхонаро тоза мекунад. Дар пушти даст дар канори берунии устухони I I миёнпанҷаи даст муқобилгузоҳи тангтарро

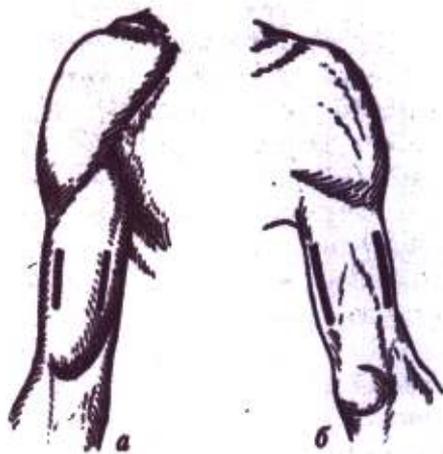

Расми 229 Буришхо хангоми дабилаи банди даст; А – ноҳияи пеш; 1, 2 – қисмҳои сатҳи ва амики ҷойгоҳи ниёми мушакҳои каткунанда, 3 – ҷойгоҳи берунии банди даст; б – ноҳияи акиб; 1 – ҷойгоҳи берунии банди даст, 2, 3 – ҷойгоҳи мушакҳои росткунанда; 4 – ҷойгоҳи мушакҳои каткунанда.

кардан даркор аст ва тавассути вай ба таври кунд аз мушак гузашта дрепани резини гузоштан лозим аст. Имобилизатсия анҷом дода мешавад.

Дабилаи мушакҳои барҷастагии ангушти хурдро бо буриши дарозрӯя дар қисмҳои нисбатан барҷастаи варам ва дардноки он ҷок мекунад.

Дабилаи пушти даст маъмулан оризаи процесҳои илтиҳобии кафи даст ва ангуштон пайдо мешавад. Ба вай пучак ва хафтпӯсти пӯсти пушти дастро низ дохил кардан мумкин аст. Дабилаи зерипӯстиро дар пушти даст бо буриши дарозрӯяи байнимийёнпанчаги ҷок мекунад. Хангоми дабилаи зери аноневрози одатан ду буриширо иҷро мекунад: Якум дар канори берунии сатҳи дорсалии устухони П миёнпанча ва дуюм дар канори дарунии устухони У миёнпанча. Аноневрозо ҷок карда чиркхонаро тоза мекунад. Ҷароҳатрохушк карда, дренаж мегузоранд. Дастро дар ҳолати нимқат имобилизатсия мекунад.

Расми 230. Буришхо хангоми дабилаи китф: А – буриши ноҳияи пеш – ҷок кардани ҷойгоҳи ниёми мушакҳои ҳамкунанда, Б – буриши ноҳияи акиб – ҷок кардани ҷойгоҳи ниёми мушакҳои росткунанда.

Агар дабилаи пушти даст оризаи процесҳои фасодии дигар бошад, хатманчиркхонаи асоси ва аввалиро ҷок мекунад.

Дабилаи У-шакл. Аз қисаи соид ба қисаи оринҷ ва ё аз қисаи оринҷ ба қисаи соид дохил шудани процесҳои фасод боиси инкишофи аворизи барои ҳаёт хатарноки флегмонаи салибии У – шакл мешавад. Дар ин ҳолат харду қисаи синовиали ва гилофаи пайии ангушти калон ва ангушти хурд осеб мебинанд, аксар вақт қисми дисталии банди даст низ (фосилаи Пирогов) ба ин процес гирифта мешавад. Дар сурати кухна шудани дабилаи У – шакл осеби паҳншудани фасоди сарпанча ва зухуроти вазнини септики руҳ додана мумкин аст. Муолиҷаи иборат аст аз васеъ кушодан ва дрепан гузоштани қисаҳои синовиали, злофаҳои пайи, фосилаҳои хучайрабофти.

Дабилаи банди даст, китф, болои китф

Дабилаҳои ноҳияи банди даст ва китфро ба дабилаи сатаи болоиниёми бо осебҳои хучайрабофти зери пӯст ва дабилаи амик,

субфастали, байни мушаки чудо мекунад.

Дабилан сатҳиро тавассути буриши дарозрӯя аз минтакаи мулоимшуда инфилтрат тавре чок мекунад, ки дарозии буриш аз тамоми бофтаҳои инфилтратшуда гузарад (расми 229). Агар дабила паҳн шуда бошад, илова бар буриши асоси буриши иловаги (контрапертура) гузаронидан мумкин аст – ин буриш дар ҷои нисбатан зиед ҷамъ омадани чирк гузаронида мешавад. Ҷароҳатро хушк карда дренаж мекунад.

Дабилан амик. Дар банди даст се фосилаи мушакиву ниемиро чудо мекунад; пеш, беруни ва ақиб. Вобаста ба ҷойгиршавии чиркхона буишҳои дарозрӯяро мувофиқи хати протексияи дастаи рагиву асаби мегузаронанд. Чок кардани фосилаи амиқи Пирогов дар боло нишон дода шудааст.

Просессҳои чирку фасод дар ноҳияҳои китф метавонад, ки дар ҷойгоҳи пеш ё ақиб мушаки – ниёми, ҳамчунин дар гилофаи дастаи рагиву асаби ҷойгир шавад. Барои чок кардани дабилаи мушаки ҳамкунандаи китф ду буриши дарозрӯя гузаронида мешавад, ки 10 – 12 см дарозии дошта, аз канори беруни ва дарунии мушаки дусара мегузаранд (расми 230). Дар ин ҳолат фаромуш набояд кард, ки аз канори дарунии китф дар ҳуҷайрабодии зерини пусти асаби медиалии пусти банди даст мегузарад.

Дабилан ҷойгоҳи ақибии ниёми китфро тавассути буриши дарозияш 10 – 12 см дар канорҳои мушаки сесара чок мекунад. Баъд аз буридани пусти ҳуҷайрабодии зерини пусти ниёми билхоссаро чок мекунад, бо ҷангаки кунд мушаки сесараро дур мекунад ва ба фосилаи байни мушаки устухони китф дохил шуда чиркхонаро тоза мекунад. Дар баъзе мавридҳо мушакиро дар равиши лифҳо чудо кардан лозим мешавад.

Агар чиркхона дар китф дар гилофаи ниёми дастаи рагиву асабии вай ҷойгир шуда бошад, буришро ба воситаи гилофаи мушаки дусара мегузаронанд. Дар ин маврид буриши пустро 1 – 1,5 см берунтар аз хати протексияи даста аз барҷастагии ишқамчаи мушаки дусара мегузаронанд. Дастраскунии мушаким низ мумкин аст.

Дабилан субпекторалий. Аксар вақт дар заминаи лимфадениги фасодии гирехҳои наздисинаги ва байнисинаги дабилаи субпекторали ба вучуд меояд. Сироят аз чуқурҷаҳон болои қулфак ва зерин бағал хеле кам паҳн мешавад. Дар вақти дабилаи субпекторали фасод дар ду фосилаи ниёми аз ҳамдигар ҷудо ҷамъ шуда метавонад, яъне да байни мушакҳои калон ва майдаи сина (дабилаи субпекторалии сатҳи) ва ва дар байни мушаки майдаи синаву девораи паҳлугии сина – ки тавассути мушаки пешии дандонадор пушида шудааст (дабилаи субпекторалии амик). Дабилҳои сатҳии субпекторали назар ба дабилаҳои сатҳии субпекторалии амик бештар ба назар мерасанд. Дабилҳои амик ҷараёни бадзот ва сангҳои доранд.

Дабилан субпекторалиро маъмулан бо буриши дарозияш 10 – 12 см, ки аз канори поёни мушаки ҷилони сина аз сатҳи дарунии китф то баробари кабуриҷаҳон IV – V мегузаранд чок мекунад. Ёрдамчи ҷарроҳ канори поёни мушакиро бо ҷангак ба самти идиали дур мекунад, ҷарроҳ бошад ба таври кунд ба фосилаи субпекторали дохил мешавад. Дар ин маврид сатҳи ақибии мушакиро нигоҳ доштан лозим аст, то ин ки ба ҷойи фосилаи субпекторали ба чуқурҷаҳон зерин бағал наравад. Ковокии чиркхонаро (абсцессро) бо ангуштон муоина мекунад, агар вай калон бошад, дар самти кундаланг канори мушаки синаро буридан зарур аст, то ин ки чирк тамоан хориҷ шавад. Баъзе ҷарроҳон чок кардани дабилаи субпекторалиро ба воситаи буриши кундаланги мушаки калони синаафзолтар мекунад.

Дабилан фосилаи ҳуҷайрабодии зердолияро дар канори пеш ва ё ақибии мушакидолия чок мекунад. Пусти, ҳуҷайрабодии зерини пусти ва ниёми билхоссаи мушакиро мебуранд, канорҳои вайро урён мекунад, вайро ба боло мебароранд ва ба таври кунд ба фосилаи зердолия дохил мешаванд. Ҳангоми буридани канори ақибии мушаки долия асаби зерин бағалро набуридан хеле муҳим аст вай ба мушак дар нуқтаи буриши хати аз канори ақибии шоҳаи аҳрамии гиопа ба поён ра-

ванда ба канори ақибии мушаки долия, мепайвандад. Вобаста ба ин барои дренажунии дабилаи параартикулярии бугуми китф буриши дарозруяро аз мушаки долия дар наздикии канори пеши вай иҷро мекунанд, дар ин ҷо ҷароҳатнок шудани шоҳаҳои майдаи асаби зери бағал аворизи вазнинро ба бар намеорал.

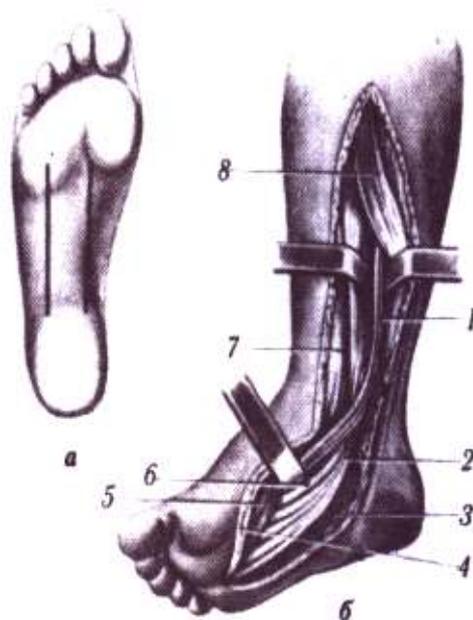
Дабилаи чуқурчаи зери бағалро бо бурише ҷок мекунанд, ки каме ақибтар аз хати проексионии шарени зери бағал (канори пеши кишри муйдори чуқурчаи зери бағал) мегузарад. Дар ин маврид бо тарики тез ҷафкат пӯст, ҳуҷайрабодфии зери пӯст ва ниёми билхосеаро мебуранд. Минбаъд тамоми амалиётро бо усулу тарикаи кунд иҷро мекунанд, то ин ки дастаи рагиву асабиросеб надиханд.

Дабилаи роғи пеши шонагиро аксар вақт дар канори медиалияи шона ҷок мекунанд. Бо буриши дарозиди 8 – 10 см дар канори дарунии шона пӯст ҳуҷайрабодфии зери пӯст, мушаки трапетсияшакл, ромбшакл ва мушаки дандонадори пешро мебуранд. Канорҳои ҷароҳатро бо ҷангак ба ду тараф дур мекунанд, канори медиалии шонаро ба ақиб ва ба фосилаи ҳуҷайрабодфии пеши шона мерасанд, ин фосила дар байни сатҳи пеши шона бо мушаки зери шона ва девораи сина қарор дорад. Чиркоро мебароранд. Ба ковокии вай дренаж мегузоранд.

БУРИШҶО ДАР АНДОМҶОИ ПОЁНИ (ПОЙҶО)

Дабилаи попанча

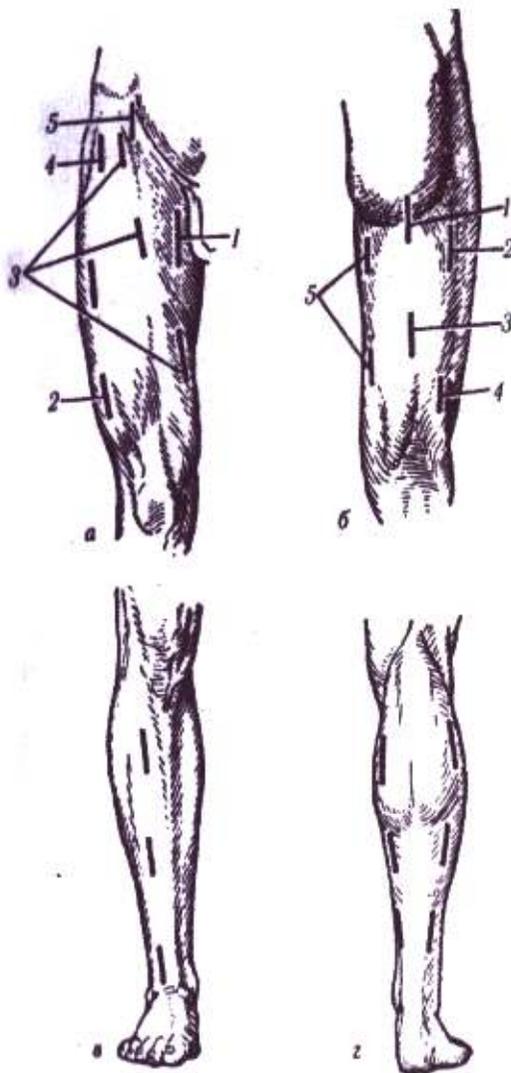
Дабилаи амики таги по просеси илтиҳобие мебошад, ки сабаби ҷараси вазнини вай он аст ки дар ҷое инкишоф меебад ки бо скелети устухонии попанча ва апоневрози устувори таги по ихота шудааст. Аксар вақт дабила дар ҷойгоҳи мобайнии ниём ҷойгир мешаванд аз он ҷо ба воситаи канали устухони пошно чирк метавонад, ки ба зери ниёми амики соқ ва ба равиши пайҳои мушаки ҳамкунандаи дарози сарангушти панҷаи по ба ноҳияи ақибии бугуми соқу попанча паҳн шавад. Барои ҷок кардани дабилаҳои амики

Расми 231. Ҷок кардани дабилаҳои амики таги по: А – хатҳои буришҳо, Б – буриши медиалии таги по ва соқ: 1 – a., vv. et n. tibiales posteriores; 2 – tendo m. flexoris digitorum longi; 3 – a. et vv. plantares; 4 – aponeurosis plantaris; 5 – m. flexor digitorum brevis; 6 – tendo m. flexoris hallucis longi; 7 – m. tibialis posterior; 8 – m. soleus.

таги по буриши мобайниро тавсия намекунанд, зеро ки вай буриши васеи ковокии чиркхонаро таъмин намекунад, вайро тавассути яке аз буришҳои паҳлуи мутобики ҷойгиршавии миён пардаҳои ниёми ҷок мекунанд. Вобаста ба ҷойгиршавии ҷароҳат ва ё маълум будани варам буриши медиали ё латералиро интиҳоб мекунанд (расми 231).

Дабилаи зерापоневрози панҷаи по. Дабилаи зерापоневрози панҷаи по ро бо усули дэлорм ҷок мекунанд. Буриши дарозруяи пӯст ва ҳуҷайрабодфии зери пӯстро мувофиқи проексияи миён пардаҳои даруни ва берунии байни мушаки мугузаронанд. Хатҳои просионии ин миёнпардаҳо ро ба таври зер муайян мекунанд. Аввал дар баробари канори ақибии бучулаки медиали ё 4 – 5 см пештар аз канори ақибии пошно хати кундаланг мегузаронанд. Аз мобайни қисми медиалии ин хат ба самти фосилаи якуми байни ангуштон миёнпардаи медиалии байни мушаки маълум мешавад, аз мобайни хати кундаланг ба самти фосилаи сеюм миёнпардаи

Расми 232. Буришхо хангоми дабилаҳои рон ва соқ:
 а – ноҳияи пеши рон ; 1 – чок кардани ҷойгоҳи мушакҳои оварандаи рон ; 2,4 – чоккардани мушакҳои росткунандаи соқ ; 3 – чок кардани ниёми мушакҳои ҳаёти ; 5 – чок кардани ниёми мушакҳои тикигоҳу камар. б – ноҳияи ақиби рон ; 1,3 – чок кардани мушакҳои камкунандаи соқ ; 5 – чок кардани ҷойгоҳи мушакҳои оварандаи рон ; в – буриши барои чок кардани ҷойгоҳи пеши мушакҳои соқ ; г – буриши барои чок кардани ҷойгоҳи ақиби мушакҳои соқ.

латералии байни мушакҳои маълум мешавад. Апоневрози тағи поро мебуранд ва якҷоя бо мушакҳои ҳамкунандаи кӯтоҳи ангуштон як-тарафа мекунанд ва ба чиркхонаи дар зери ҳамин мушак будаги роҳ меебад. Хангоми буриши медиалии эҳтиёт кардан лозим аст то

ин ки асаби медиалии қафи по иллатнок на-шавад.

Хангоми дабилаи пешравандаи панҷаи по дар ақиби бучулаки медиалии тамоман бури-дани канали пошна ва чок кардани фосилаи дорсалии зерниёми зарур мешавад. Ҷароҳатро дренали резини мегузоранд. Дар ин маврид имобилизатсияи ҳуҷраи шинаяи гачӣ ақиби хеле муҳим аст.

Дабилаи зерапоневрози пушти попанҷа-ро ба воситаи буриши дарозруйи аз проексияи устухонҳои I ва V миёнпанҷаи по мегузаштаги чок мекунанд, ба устухонҳои ниёми билхоссаи дорсамии панҷаи по маҳкам мешаванд. Ҷароҳатро бо дренали резини ду тарафаш боз дренаш мемонанд.

Дабилаи соқ

Дастраскуниҳои ҷароҳии чок кардани даби-лаи соқ аз буришҳои дар вақти урӯнкунии рағҳои соқи калон истифода мешудаги фарқи чидди надорад. Фарқи асосӣ дар он аст, ки хангоми чок кардани дабила бофтаҳои васеътар мебуранд.

Дар ноҳияи соқ се ҷойгоҳ мавҷуд аст: пеш, ақиби, беруни. ҷойгоҳи пеш ба беруни ниёмо ниёмоҳои зич ва устухонҳои ихота кардаанд, аз ин сабаб агар дар онҳо чиркуи фасод ҷамъ шавад ва калон шудани варам мумкин аст, ки рағро фишор диҳад ва боиси ҳалалёбии гардиши хуну мурдани мушакҳои алоҳида шавад.

Ниёми пеши устухониву фибрози соқро бо ду – се буриш, ки 2 см берунтар аз канори пешлатералии устухони соқи калон мегузаранд, чок мекунанд (расми 232). Мушакҳои ба таври кунд ҷудо мекунанд. ҷойгоҳи беруниро бо буриши сатҳи пешу беруни соқ чок мекунанд.

Бештари вақтҳои дабилаҳои такрорӣ соқ қабати ақиби амиқи байнимушакӣ пайдо шуда, ба равиши рағиву асабиҳои соқи калон ба поён ба панҷаи по мераванд. Дастраскунии ҷойгоҳи ақиби соқро ба воситаи паҳлуи мушакҳои паншақл ва пайи пошна ҳосил мекунанд. Буришро 2 – 3 см ақибтар аз канори дарунии устухони соқи калон мегузоранд. Вариди калони зери пӯстро як-тарафа меку-

нанд. Баъд аз буридани ниёми билхосаи соқ мушаки махичаро бо ақиб мекашананд мушаки пахмшакларо қисман, аз устухони соқи калон бурида чудо мекунанд, вайро ба ақиб мекашанд ва ба ҷойгоҳи амиқи мушакҳои хамкунанда дохил мешаванд. Дар сатҳи берунии соқ контрапертура ба вучуд меоваранд. Агар зарур бошад дар сеяки поёнии соқ дар пахлуи пайи пошнакунтрапертура мегузоранд.

Дар ин маврид ба ҳисоб гирифтани зарур аст, ки дар тарафи медиали дар зери барқҳои амиқи миёни соқ рағҳои ақиб соқи калон ва асбҳои соқи калон ҷойгир шудаанд.

Ба маҷрои ҷароҳат дренаж мегузоранд.

Дабилан рон

Ноҳияи калони мушаки рон ва мураккабии сохтмони фосилаи ниёми вай мавқеи ҷойгиршави ва пахшавии процессҳои фасодиро таъин мекунанд. Дабилҳои ноҳияи рон метавонанд, ки дар ҳуҷайрабодии ҷойгоҳи рағҳо, дар фосилаҳои ниёмиву ҳуҷайрабодии байни мушакҳо, ва дар гилофаҳои алоҳидаи ниёмиву мушаки ҷойгир шаванд. Дар рон се фосилаи асосии ниёми мавҷуд аст, ки дар онҳо дабила пайдо шуда метавонад. Ин ҷойгоҳи мушакҳои росткунанда ё ҷойгоҳи пеш; ин ҷойгоҳи мушакҳои оворанда ва ё ҷойгоҳи медиали; ин ҷойгоҳи мушакҳои хамкунанда ва ё ҷойгоҳи ақиб мебошанд.

Дабиларо бояд аз фосилаҳои байнимушаки чок кард, дар ин маврид кушиши кардан лозим аст, ки мушакҳо бурида нашаванд. Агар чиркхона факат дар як зилофаи ниёмиву мушаки ҷойгир шуда бошад, факат ҳамон гилофаро чок кардани кифоя аст.

Процессҳои фасодиву илтиҳоби бештар дар ҳуҷайрабодии паравазали паҳн мешаванд. Дабилҳои ниёми пайми ронро асосан бо як ё ду буриши туш канори дарунии мушаки ҳаёти чок мекунанд. Барои ҷароҳатнок нашудан буриши бояд, ки берун аз хати проексионии тарёни рон гузаранд.

Барои чок кардани дабилаи ҷойгоҳи мушакҳои росткунанда буришҳои алоҳидаи тулонии сатҳи пешлатерами ронро ба кор мебаранд. Агар дабила амиқ ҷойгир шуда

бошад, буридани фосилаҳои байни мушакҳо, то устухон лозим мешавад. Ниёми васеи ронро мебуранд ва бо асбоби кунд ба фосилаи байни мушакҳои фароҳи мустақил ва латерами рон мераванд. Барои чок кардани дабилаҳои амиқ (параоссали) мушаки фарони мобайниро ба таври иловагӣ то устухон чудо кардан зарур аст.

Чиркхонаи сатҳи дарунии ронро дар ҷойгоҳи мушакҳои оваранда бо буриши тулоши сатҳи пешмедами рон, 2–3 дарунтар аз хати проексионии дастан рагивуасабии рон чок мекунанд. Мушакҳои оварандаро баъди буридани ниёми билхосса ба таври кунд ва ё бо ёрии асбобихову ё бо ёрии ангуштаври чудо мекунанд ва аз зери мушаки дарозиваранда, аз канори медами вай мегузоранд.

Чиркхона, дабилаи байнимушакии ҷойгоҳи ақиб ниёмиро бо буриши тулонии канори латерами мушаки дусараи рон ё ба равиши мушакҳои нимназдаги чок мекунанд.

Фосилаи ҳуҷайрабодиро дар равиши асбоби суриин бо буриши тулогии дуртар аз хати проексионии асбоб чок мекунанд. Баъди чок кардани дабила ва берун кардани ҷири ҷароҳатро бо хоричҳои резинии варидаи дрегот мекунанд.

Дабилҳои зерниёми ноҳияи суриинро дар ҳаёте, ки аз тезаи бологии паси устухони тигроҳ ба куллаи вертели кологии устухони рон мегузарад чок мекунанд. Баъд аз буридани ниёми билхосса чудо кардани мушаки калони суриин лозим аст. Ҳангоми мавҷуд будани чиркхонаҳо дар сарҳадҳои поёнии ноҳияи суриин дар сатҳи ақибӣ ё латерами рон контрапертура мегузоранд.

АМАЛИЁТҲОИ МУШАКҲО ВА ПАЙҲО

Нишондод. Иллат ва бемориҳои мушакҳо, бемориҳои системаи маркази ва периферии асаб, контрактурани ҳадшаи ва контрактурани мушаки каткунанд, деформатсияҳои гуногуни дасту по.

Беҳисгардонии. Беҳисгардонии мавзед, анастезияи кабатии новокаше. Агар амалиёти калон бошад, парнози эндотрахеали бе кор бурда мешавад.

Тозакунии аз ҳадшаҳо (myo-, tenolysis). Ама-

Расми 233. Нақшан бурида партофтани пайҳо: а – бо усули Байер; б – бо усули Вуллиусу

лият аз он иборат аст, ки мушакҳо ва пайҳоро аз хадшаҳо тоза намуда энлофа нав месозанд. Пўстро ташрех карда, ба қадри имкон хадшаҳои ноҳияи чароҳатноки каналро ва ё лонаи чиркро тоза мекунанд, пайҳоро урён мекунанд ва вайро аз бофтаҳои хадшадаҳ тоза менамоянд. Агар энлофаи мушак ва пайҳо иллат наёфта бошанд. Кушиш мекунанд, ки онҳоро муҳофизат намоянд. Бофтаҳои хадшадорро гирифта мепартоянд ва мушакхову пайҳоро аз умӯхоиҳо чудо мекунанд. Дар нимафрид мекушанд, ки бофтаҳои гирду ашроф ниёми мушаку пайи мувофик созанд, хучайрабофти чарбиву ниёмо аз чаро хат кашида мебароранд. Агар ниём тамоман мавҷуд набошад ноҳияи мувофики ниёми фарохи роиро интиҳоб карда, бо оиҳо пайҳоро печонида, бо кўкҳо онҳоро ба канори қисми сомеми ниём махнам карда бехтар аст.

Чароҳатро баъди манъ кардани хунрави саҳт медузанд. Дренаж ва тампон тавсия намешавад.

Буридани (myo -, tenotomia). Ин амалиёт аз буридани мушакҳо ё пайҳо иборат ай, ки барои гирифта партофтани оиҳо иҷро карда мешавад. (расми 233). Буришҳои пушида, ё буришҳои зерпўстии мутанҳо ва пайҳо ва ва буриши кушода мавҷуд аст. Буриши намуди пушидаро ҳангоми ҷок кардани пайҳое, ки дар боло қарор дорад ва ламс мешаванд, монанди пайҳои пошна истифода мебаранд. Буриши кушодаи мушакҳо ва найҳоро ҳангоми амалиётҳои чароҳати амик ва дар ҳамсоғии рағхову асабҳо ҷойгир

будани онҳо иҷро мекунанд.

Буридани пайи пошна (ахиллов). Пойи иллатнокро дар ҳолати рост будан ба болои мизи чарроҳӣ мемонанд. Пойро ёрдамчи меканад, вай кафи поро зер карда ростшавии максималии пайчаи норо таъмин месозад. Чарроҳ дар болои канори дарунии пай мегузарад, вайро пуштнокӣ ба сатҳи акиб мегузаронад ва пуги тезашро ба пеш гардонда ба пайҳо каме фишор медиҳад ва онро мебурад. Чароҳатро ба як – ду кўк медузанд, ба панаҷа ва соқ тарбаидии гачи ва гинеркоррекцияи сабук мегузоранд.

Техникаи буриши кушодаи пайҳо аз он иборат аст, ки дар болои пай буриши дарозрўя гузаронида, ниёми вайро каме ҷок мекунанд ва пай дар пай қабат – қабат пайро ба самти кундаланг мебуранд.

Агар зиёдтар буридани пайҳо зарур бошад, дар якҷанд ҷой буришҳои кундаланг мегузаронанд, ки 2 – 3 см аз якдигар дуранд ва бояд буришҳо тавре бошанд, ки буришҳои як тараф аз мобайни буришҳои тарафи муқобил гузаранд.

Кучаткунии мушакҳо ва пайҳоро вобаста ба фалачи мушакҳои аз ҷиҳати функсионали муҳим иҷро карда мешавад, ки дар натиҷаи ҷоиб дидани алабҳои перифери ва ё аз сар гузаронидани полиомиелит (фалачи бачагона) пайдо мешавад. Хашами миетнопластика ба нуқтаи фиксатсияи мушакҳои фалачшуда мушаки аз ҷиҳати функсионали солимно меоранд. Ҳангоми кучаткунии мушакҳо ва пайҳо, ҳамчунин ҳангоми дастраскунии амалиёти усули нисбатан бозғимодӣ ба устухонҳо фиксатсия кардани онҳо усули тарансус. Устухони онҳо ҳисоб меравад. Дар устухон ду сўроҳӣ месозанд, аз онҳо нўтӣ пайро мегузаронанд, вайро аз устухон мебароранд, халка месозанд ва ба ҳамон пай мегузаронанд.

Дўхташавӣ (tenorrhaphia). Саҳт дўхтани нўтҳои иллатноки пайҳо хеле душвор аст, чунки вобаста ба кабанокӣ сохтмониаш бофтаҳои пайҳо ба осонӣ аз мефҳо чудо мешаванд ва кўкҳо меканад. Барои мустаҳкам васл кардани нўтҳо, о ва барвақт сар кар

дани ҳаракати фаъол усулҳои махсуси дӯхтанро ба қор мебаранд. Ин усулҳо онро ба ҳисоб мегаранд, ки ришта бо бофтаи пайҳо як қизи воҳиди органикиро ташкил диҳанд ва микдори зиёди лифҳои пайҳоро фаро нагирад, зеро ки ҳолат боиси ҳалалёбии гардиши хун мешавад. Ғайр аз ин гирехҳои лигатур бояд, ки дар сатҳи пайҳо набошанд.

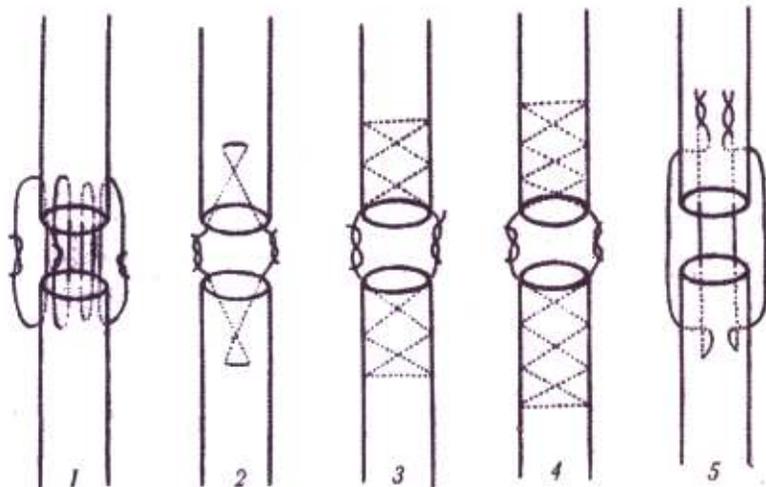
Нишондод барои кӯк гирифтани пайҳо асосан иллатҳои травматикӣ онҳо мебошад. Кӯкҳои якумин ва дувумини пайҳо мавҷуд аст. *Кӯки якуми пайро* баъди 6 – 8 соати травмаи онҳо истифода мебаранд. Истеъмонли антибиотикҳо имконият медиҳад, ки кӯкҳои якумро баъди 24 соати маҷрӯшшавӣ низ ба қор баранд. Ҳангоми саҳт ифлос шудани ҷароҳот ва дефектҳои калони пайҳо кӯки якумро истифода намекунанд.

Кӯкҳои дуҷоми пайро В. И. Розов ба кӯкҳои барвақтӣ (аз 20 рӯз то ду моҳи баъди ҷароҳат) ва баъди (баъди 2 моҳ) ҷудо мекунад. Кӯки баъдӣ дуҷоми одатан дар пайҳо баъди сӯхт шудани ҷароҳот иҷро мекунанд. Дар ин ҳангом аксар вақт тенопластикаи пайҳо, ое ниёмҷои дигар анҷом дода мешавад.

Пеш аз кӯки якуми пайҳо поққорӣ аввалияги ҷароҳҳои ҷароҳат зарур мебошад, дар ин маврид қанорҳо ҷароҳатро ҳеле сарфакорона буридан лозим аст. Нӯғдои осебдидаро бо пинсети анатомӣ ба ҳам наздик мекунанд. Нӯғи марказии пайро, ки бо му-

шакх, о пайваст аст, баъди буридани қанорҳои ҷароҳат дар самти дарозрӯяи болои пайҳо пайдо мекунанд. Барои иллатнок намудани нӯғҳои пайдо бехтар аст, ки онҳоро бо пинсет не, балки бо қапақҳо бигиранд, онҳоро таранг бикашанд ва кӯтоҳ гиранд. Нӯғҳои маҷакшудаи пайҳоро бо алмоси риштарошӣ тоза мекунанд ва бо абрешим ё қапрон медӯзанд, дар ин қор кӯкҳои махсусро ба қор мебаранд (расми 234). Баъд аз гемостази эътимоднок ҷароҳатро қабат – қабат саҳт медӯзанд. Анҷомро то 20 рӯз дар лонгетаи газӣ нигоҳ медоранд, вайро дар ҳолате нигоҳ медоранд, ки ҳадалимқон пайи дӯхташуда суст бошад. Ҳангоми кӯки дуҷоми пай вайро тавассути буриши порчагӣ дастрас мекунанд, то ин ки вай ба пӯст напеҷад. Баъди ин пайҳоро аз ҳадшаҳо ҷудо мекунанд, ва нӯғҳои иллатноки пайҳоро бурида меҷартоянд. Агар анҷом дар ҳолате бошад, ки мушаки осебдида дар он ҳолат суст бошад, нӯғи периферии пайро ба ососӣ пайдо кардан мумкин аст (дар ин маврид онҳо аз гилофаи пай берун мебароянд). Айҳоро ба исқанча қапида ба лигатураи муваққатӣ меғиранд. Барои урӯн қардани нӯғи марказии мушакҳоро меҷолаанд ё бо доқаи эластикӣ доқапеч мекунанд (аз марказ ба қанор). Аммо барои урӯнкунии пай буришро ба қор мебаранд. Баъди тоза намудани нӯғҳои марказӣ ва қанорӣ онҳо кӯки пайи меғиранд.

Дар миёни модификатсияҳои гуногуни

Расми 234. Намудҳои кӯкҳои пайҳо ва устувории нисбии онҳо: 1 – Роттер (ҳангоми вазнгузорӣ 250 – 300г бурида мешавад); 2 – Дрейер (ҳангоми вазнгузорӣ 600 г бурида мешавад); 3 – Мазне (ҳангоми вазнгузорӣ 640 г бурида мешавад); 4 – Кюнео (ҳангоми вазнгузорӣ 950 г бурида мешавад); 5 – Вилмас (ҳангоми вазнгузорӣ 1120 г бурида мешавад).

кӯкҳои пайҳо барои ба мақсад расидан ва барқарор кардани таносуби анатомии нӯгҳои пайҳо кӯкҳои Ланге ва Кюнсоро ба қор мебаранд. *Кӯки П* – шакли пайи Ланге-ро бо як лингатураи дароз иҷро мекунанд, бо вай аввал нӯги периферӣ ва баъд нӯги марказии пайро медузанд. Дар нӯги марказӣ кӯки кундаланг гирифта ва лигашударо аз ҷои сӯзан ҳамидагӣ дар нӯги периферӣ, ки дар ин ҷо гирехро мебаранд, мебароранд. Гирехро дар сатҳи пай мегузоранд, ки вай минбаъд монеаи лағжидани он мегардад.

Кӯки пайи В – шакли Кюнеоро бо ду сӯзани рост, ки дар нӯгҳои як лигашура кашада

шудаанд медузанд. Нӯги марказии пайро дар самти кундаланг, ду см. дуртар аз нӯги вай дӯхта, баъд вайро пай дар пай қач сӯроҳ мекунанд, як сӯзан дар муобили сӯзани дигар ҳамида мешавад. Нӯги риштаро ба воқитаи буриши кундаланг мебароранд. Ҳдмин ҳел кӯкро ба нӯги муқобил низ мегузоранд, баъди ин нӯгҳои риштаро гирех мекунанд. Бартари кӯки пайи Кюнео он аст, ки маводи дӯхт ва гирехдо дар даруни пай меистанд ва монеаи лағжидани вай намешаванд. Амалиётро монанди кӯки аввалии пай тамом мекунанд.